

HÅLLBAR UTVECKLING

I UR OCH SKUR UTVECKLING 2024.02.13

BAKGRUND

Med Skolverkets läroplaner *Läroplan för förskolan* (Lpfö18 2018) och *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (Lgr11 2022) som utgångspunkt, ger I Ur och Skur barnen förutsättningar för ett upplevelsebaserat lärande för en hållbar livsstil i praktiken. För att ge barn förutsättningar till kunskap om och aktivt arbete kring hållbar utveckling, är det av stor vikt att förskolan, pedagogisk omsorg, fritidshemmet och skolan har ett genomtänkt arbete som innefattar alla tre dimensioner av hållbar utveckling.

Lpfö18 och *Lgr22* framhåller att förskolan och skolan ska bidra till barns positiva framtidstro och arbeta för barns hälsa och välbefinnande. I Ur och Skurs utbildning och undervisning vilar på Förenta Nationernas konvention om barns rättigheter (SFS2018:1197) där det centrala är att alltid ha barnet i fokus och se till hela barnets bästa och dess utveckling.

I Ur och Skur utgår från en helhetssyn på barn och på barnens behov där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I undervisningen med hållbar utveckling förs varierande resonemang och olika tankesätt synliggörs. Barnen arbetar praktiskt i vardagen och möter olika utmaningar och dilemman tillsammans med en aktiv lärare.

”Utbildningen ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling - såväl ekonomisk och social som miljömässig. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras i utbildningen.” (Lpfö18 s 5)

”Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för de miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor.” (Lgr22 s 9)

Enligt Brundland rapporten 1987 handlar hållbar utveckling om en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Genom ett medvetet arbete med hållbarhetsfrågor ska barnen ”ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör, kan bidra till en hållbar utveckling”. (Lpfö18 2018 s 9)

INLEDNING

Under förskoleåldern och de tidiga skolåldrarna utvecklar barnen sina grundläggande värderingar, attityder, färdigheter, beteenden och vanor, vilket kommer att påverka deras liv för en lång tid framöver. Genom ett medvetet arbete med hållbarhetsfrågor ges barnen möjligheter att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling. (Gustavsson, L. & Söderberg, L. 2023 s 18)

När det gäller undervisningen om hållbarhet ges barnen på I Ur och Skur möjlighet att vara aktiva, prova egna idéer, samtala och förhandla fram olika alternativ och lösningar. Barnen ges möjlighet att utveckla ett kritiskt tänkande och förhållningssätt kring frågor om en hållbar miljö samt om sociala och ekonomiska frågor.

Sanne Björklund beskriver den uppochnedvända världen:

”Ibland tänker jag att vi på något sätt har vänt upp och ned på vårt sätt att se på världen.

Vi har lyckats göra en del saker som borde vara självklara till märkliga och ovanliga.

Om vi vill köpa mat som inte är besprutad med gift, måste vi leta efter en speciell märkning.

Om vi vill köpa leksaker som inte innehåller farliga kemikalier, måste vi fråga efter det, leta och sätta oss in i vad olika förkortningar och kemiska beteckningar står för.

Borde det inte vara tvärtom? Borde det inte vara självklart att vi inte vill att våra barn ska få i sig gifter? Och borde det inte vara den besprutade maten som plastas in och förses med märkning, en märkning med en varning om farliga kemikalier?” (Björklund 2020 s13)

Sanne resonerar vidare: ”Att bygga ett samhälle som är hållbart för alla människor, för naturen och för andra arter som vi delar vår värld med, borde vara grunden i allt vi tar för oss.” (Björklund 2020 s 13)

I texten som följer används begreppet barn, vilket enligt Barnkonventionen (2009) innefattar varje människa under 18 år. Begreppet lärare används för samtliga som arbetar i förskola, pedagogisk omsorg, skola och på fritidshem.

MÅLSÄTTNING FÖR ARBETET MED HÅLLBAR UTVECKLING

I Ur och Skurs målsättning är att lägga grunden till miljömedvetenhet. Barnen ska ges möjlighet att utveckla ett varsamt förhållningssätt till varandra, miljön och naturen. Målet är att det förhållningssätt som tillämpas ska leda till ett naturligt levnadssätt när barnet blir vuxen. (Gustavsson, L. & Söderberg, L. 2023 s 19)

Utbildningen inom I Ur och Skur ska ge barnen rika möjligheter till samtal, upplevelser och reflektioner kring hållbar utvecklings tre dimensioner. Barnen ska ges förutsättningar att utveckla kunskaper, miljömedvetenhet och kretsloppstänkande, som ska leda till att de värnar om allt levande och att de i praktisk handling agerar miljömedvetet. En positiv framtidstro ska präglade arbetet.

Syfte

- För att framtida generationer ska ha tillgång till ett naturnära friluftsliv och en god miljö.
- Främja människors hälsa och välmående
- Värna om den biologiska mångfalden och naturmiljön
- Ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
- Trygga en god hushållning med naturresurserna.
- Värna om allemansrätten

I barnens utbildning och undervisning ska arbetet med hållbar utveckling vara tydligt förankrat. Lärarna ska tillsammans med barnen arbeta konkret och praktiskt. Med ett reflekterande arbetssätt ges barnen förutsättningar att bli "omedvetet miljömedvetna".

Det innebär att barnen ges förutsättningar för ett naturligt hållbart arbete i vardagen.

Enligt Björklund (2020) handlar hållbar utveckling om:

- *Lärande i naturen* där lärandet sker på autentiska platser.
- *Lärande om naturen* det vill säga kunskap om miljön.
- *Lärande för naturen* vilket innebär att synliggöra människans roll och som öppnar upp för engagemang och vilja att förändra.
- *Lärande med naturen* om relationen som finns mellan människan och miljö. Ett arbete där människan, samhället och natur ses som ett och hör samman.

För att arbeta enligt Björklund, användes I Ur och Skurs pedagogikmodell. Arbetet med hållbar utveckling vävs in i grundverksamheten och används därmed inte som punktinsatser. För att förankra ett trovärdigt arbete är det viktigt att leva som vi lär.

För att leda arbete med hållbar utveckling framåt, ska varje enhet utse en lärare som har det övergripande ansvaret för enhetens arbete med hållbar utveckling. I den praktiska undervisningen med barnen är alla lärare aktiva.

Den ansvarige ska gå I Ur och Skurs utbildning *Hållbar utveckling* eller annan likvärdig utbildning.

"Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig." (Lpfö18 s 9)

ANSVAR OCH ARBETSSÄTT

- En ansvarig på varje enhet har det övergripande ansvaret för arbete med hållbar utveckling.
- Varje enhet har en handlingsplan där det utvecklande arbetet planeras enligt Skolverkets frågeställningar: Var är vi? Vart ska vi? Vad gör vi? Hur går det? Hur blev det?
- Barnen ska ha inflytande och delta aktivt.
- Uppföljning sker på egna arbetsplatsmöten och på nätverksträffar.

ARBETET MED HÅLLBAR UTVECKLING (MED UTGÅNGSPUNKT I LÄROPLANERNA) INNEHÅLLER:

- Barnkonventionen.
- Arbete med de tre dimensionerna: social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.
- De globala målen.
- I Ur och Skurs samspejsidé: förhållningssätt, värdegrund och VI KAN.

I arbetet med hållbar utveckling behöver barnen ges förutsättningar för att få kunskap om natur och miljö. Genom att aktivt vistas regelbundet i naturen, ges barnen möjlighet att skapa en relation och bygga upp en anknytning till naturen. När barnen blir nyfikna på naturen och får kunskap om naturens kretslopp, leder det förhoppningsvis till att de värnar om allt levande och vill lära sig mer.

I arbetet med hållbar utveckling ges barnen förutsättningar att utveckla olika förmågor som:

Aktörskap	Innefattar barns inflytande och delaktighet. Barnet ges möjligheter att ta initiativ och att vara aktiv.
Meningsskapande	Arbeta med reella problem för att lärandet ska kännas äkta och meningsfullt.
Handlingskompetens	Genom eget agerande och erfارande ges barnet möjlighet att erövra förmågan att aktivt kunna agera och lära sig hur man kan påverka.
Lösningsförmåga	Genom samtal och produktiva frågor se olika möjligheter och alternativ som leder till kreativt tänkande och utveckling.
Kreativitet	Ta vara på barnets kreativitet och fantasi för att engagera barnet och erbjuda ett lustfyllt lärande.
Kritiskt tänkande	Ställa nya frågor, reflektera, problematisera och analysera för att befästa ett reflekterande arbetssätt.

I det didaktiska arbetet med frågeställningarna vad, varför, hur och var lägger I Ur och Skur särskilt stor vikt vid frågan VAR. Var kan bästa undervisningen ske? Miljöerna som används i utbildningen och undervisningen förstärker innehållet och gör lärandet meningsfullt.

Utomhusmiljön bör erbjuda:

- Stimulerande, utmanande, utvecklande, säkra och oförutsägbara miljöer som lockar till kreativa lekar och kreativa undervisningssituationer.
- Ändamålsenligt material.
- Miljöer som stimulerar språket, fantasin och motoriken.
- Möjlighet till rörelse, ro och reflektion.
- Kompost, odlingar, källsortering och visar på kretslopp och biologisk mångfald.

Inomhusmiljön bör erbjuda:

- En hälsomässig och säker miljö med bra miljöval. Plats för källsortering.
- Stimulerande, utvecklande miljö som knyter an till utomhusmiljö.
- Möjlighet till lugnare aktiviteter, skapande och kreativ undervisning.
- Material där barnen själva ges möjlighet till kreativ och fantasifull lek.
- Plats er för källsortering.
- Böcker om värdegrund, natur, kultur, andra kulturer och minoriteter.

Checklista för både ute- och inomhusmiljö finns i dokumentet: Checklista / Ur och Skur profil.

DE TRE DIMENSIONERNA I HÅLLBAR UTVECKLING

Social hållbarhet handlar om allas rätt att leva ett bra och hälsosamt liv med livskvalitet, där människors rättigheter respekteras. Inflytande, delaktighet, demokrati och solidaritet är bärande områden där en strävan för ökad jämlikhet, jämställdhet och rättvisa ingår.

Ekonomisk hållbarhet innebär att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt. Det handlar om att effektivt använda resurser som finns och omställning av resursanvändning, produktion och konsumtion med hänsyn till ekosystemet i stort.

Ekologisk hållbarhet innebär att långsiktigt bevara vattnens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga och att minska påverkan på naturen.

Utifrån Eva Ärlemalm-Hagsérs sammanfattning (2017) av de tre dimensionerna ur ett förskole perspektiv ska I Ur och Skurs utbildning och undervisning omfattas av innehållet nedan.

<https://www.wfse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2019/01/pa-riktigt-viktigt-lararhandledning-webbversion-okt-2017-.pdf>

Social hållbarhet innebär att:

- Ta tillvara och utveckla barnens förmåga till ansvarskänsla och social handlingsberedskap
- Stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation så att solidaritet och respekt grundläggs
- Arbeta med demokrati, delaktighet och inflytande
- Grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund
- Lyfta värdet av språklig och kulturell mångfald
- Barnen ska få känna värdet av att vara del av en gemenskap.

Ekonomisk hållbarhet innebär att:

- Arbeta med frågor kring hållbar användning, källsortering, återbruk av material och frågor om dess konsekvenser för miljön och mänskliga förhållanden.
- Arbeta med frågor om ekonomi, pengar, sparande och behovet av ekonomisk hushållning
- Kritiskt granska konsumtion och livsstilmönster.
- Delta i inköpsbeslut och samtala om behov och önskningar.
- Arbeta med barns initiativ till olika innovativa projekt med fokus på ekonomisk hushållning, sambruk och återbruk i samverkan med vårdnadshavare och närsamhälle.
- Arbeta med frågor kring hälsa och en hälsosam livsstil.

Ekologisk hållbarhet innebär att:

- I utbildningen och i undervisningen arbeta med miljö- och naturvårdsfrågor.
- Utveckla ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro
- Barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur, miljö och sin egen delaktighet i naturens kretslopp.
- Ge barnen förutsättningar att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas, så att det bidrar till en bättre miljö både i nutid och i framtid.
- Undervisningen förläggs både ute och inne, i planerad miljö och i naturmiljö.
- Barnen ges rika tillfällen till nära kontakt med det som lever och växer i olika landskap.
- Synen på icke-mänskliga värden och människans ansvar diskuteras.
- Barnen ges möjligheter att utforska och identifiera det ömsesidiga beroendet mellan människa, djur och växter.
- Barnen uppmuntras att tillsammans med andra arbeta för ekologisk hållbarhet.

Arbetet med de tre dimensionerna av hållbarhet ses som ett paraply över hela I Ur och Skurs utbildning. Utbildningen och undervisningen vilar på I Ur och Skurs förhållningssätt och värdegrund. Värdegrunden är basen i I Ur och Skurs samspelsidé. Hur vi betar oss mot varandra, är avgörande i vårt samspel med andra. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att värna om allt levande.

”Undervisningen syftar inte enbart till att utveckla kunskaper utan också att skapa värden som ansvar, mod, nyfikenhet, insikt, fantasi, vänskap, känslighet, humor och hopp.” (Eidevald, Engdahl 2018 s 194)

I UR OCH SKURS VÄRDEGRUND

Ödmjukhet och glädje

- Vi ger ett välkomnande bemötande. Eftertanke, respekt, öppenhet, glädje och generositet präglar vårt möte med andra människor.
- Vi drar lärdom av erfarenheter, för dialog och lyssnar på varandra. Varje människa är unik.
- Vi tar tillvara på varandras olikheter, egenskaper och kompetenser.

Personligt engagemang, tillit och ansvar

- Genom delaktighet och entusiasm uppskattar, respekterar och stöttar vi varandra och ser oss som ett gemensamt lag. Vi är alla delaktiga i vår utveckling.

Stolthet

- Vi är stolta över vår historia och vad Friluftsförbundet och I Ur och Skur står för.
- Vi representerar och vårdar våra varumärken.

DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Världens stats- och regeringschefer antog 2015 en ny utvecklingsagenda med globala mål för hållbar utveckling. Agenda 2030 består av 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota extrem fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. (Globalamålen.se)

I Ur och Skur fokusera särskilt på målen 3, 12, 14 och 15.

MÅL 3 – GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Tillsammans med vårdnadshavarna lägger vi grunden för barnets livslånga lärande och beteende. Inom I Ur och Skur ska vi verka för att ge barnen förutsättningar för en god hälsa och välbefinnande. Genom väl genomtänkt kost och rörelse av olika slag, kan vi lägga grunden för detta.

”God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Människors hälsa påverkas av ekonomiska, ekologiska och sociala faktorer och mål 3 inkluderar alla dimensioner och människor i alla åldrar.” (Globalamalen.se)

MÅL 12 – HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

I arbetet med att förankra ett hållbart tänkande kring konsumtion arbetar lärarna för att komma bort från ett slit-och-släng-beteende. Detta uppnås genom att återanvända, återbruka och laga det som är trasigt, samt att minska förbrukningen av plast och papper. Sträva efter att handla närodlat, ekologiskt och kravmärkt till förskolan/skolans kök och att minska matsvinnet.

”Hållbar konsumtion innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, tillväxt på såväl den lokala som globala marknaden, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.” (Globalamalen.se)

För att uppnå hållbar utveckling behöver varje individ minska sitt ekologiska fotavtryck.

MÅL 15 – EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden. I arbetet med natur- och miljökunskap ges barnen förutsättningar att komma nära naturen och möjlighet till naturkänsla. I den utforskande och undersökande undervisningen i naturen ges barnen förutsättningar till kunskap om olika ekosystem och kretslopp. Undervisningen om ekosystem och biologisk mångfald är en del av utbildningen inom Friluftsförbundets barnverksamhet, där även kännedom och kunskap om allemansrätten ingår i den grundläggande undervisningen.

”Friluftsliv på allemansrättslig grund tränar människor att tillämpa och utveckla egenskaper som hänsyn, omdöme och personligt ansvarstagande.” (Friluftsförbundets miljöprogram)

MÅL 14 – HAV OCH MARINA RESURSER

Genom att utforska livet i och kring våra vatten, ges barnen förutsättningar för ökad kunskap om och möjlighet att värna om dessa. Skogsmulles kompis Laxe vägleder barnen i detta arbete.

Undervisningen med tre dimensionerna av hållbarhet och de globala målen ska innefatta följande delar: ett demokratiskt arbetssätt, delaktighet, inflytande, relevans, mångfald av pedagogiska metoder och ämnesövergripande undervisning. Barnen ska ges förutsättningar för handlingskompetens och ett kritiskt förhållningssätt.

I arbetet med hållbar utveckling är det viktigt att:

- Arbeta med barnens värderingar, attityder och moral i förhållande till omvärlden och till miljöproblematiken.
- Barnen får positiva natur- och friluftslivsupplevelser.
- Arbeta med miljöfrågor ur ett positivt perspektiv.
- Barnen får uppleva, upptäcka och undersöka natur, miljö och friluftsliv.
- Lärarna arbetar medupplevande, medupptäckande, medundersökande och medagerande.
- Lärarna är förebilder för barnen.
- Vårda och vara rädd om material och återanvända material.
- Samarbeta med vårdnadshavarna.

Synliggöra arbetet

Det ska synas i lokalerna både ute och inne att det pågår ett arbete för hållbar utveckling.

- Dokumentation och planscher kring arbete med allemansrätten, de tre dimensionerna av hållbar utveckling, de globala målen och Friluftsförbundets barnverksamhet ska finnas uppsatta på strategiskt utvalda platser.
- Källsorteringskärl ska finnas både ute och inne (papper, plast, metall och glas).
- Kompostering och odlingar ska finnas.
- Använd miljömärkta förbrukningsprodukter/-material.
- Använd miljömärkta produkter för rengöring.
- Återanvänd material.
- Använd enbart energisnåla alternativ som lågenergilampor.
- Stäng ytterdörrar och dörrar till kalla rum och utrymmen.
- Var sparsam! Släck ljuset när ni lämnar ett rum. Låt inte vatten rinna i onödan.

Förslag på undervisningsområden områden inom hållbar utveckling:

- Hälsa och livsstil.
- Mat – ekologiskt, närodlat, kompostering och matsvinn.
- Den biologiska mångfalden och naturmiljön.
- Kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
- Trygga en god hushållning med naturresurserna.
- Allemansrätten.

Frågeställningar till arbetslaget:

Hur syns vårt arbete med hållbar utveckling?

Hur är vårt förhållningssätt i vardagen?

Hur engageras barnen i vårt arbete med hållbarhet?

Hur involveras vårdnadshavarna?

Vad gör vi idag? Vad kan vi utveckla?

UNDERLAG TILL ARBETE OM HÅLLBAR UTVECKLING

Läs boken *I Ur och Skur upplevelsebaserat lärande för en hållbar livsstil i praktiken* som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (Gustavsson, L. & Söderberg, L. 2023 s 19).

För att underlätta och synliggöra det utvecklande arbetet med hållbar utveckling finns I Ur och Skurs planeringsunderlag att använda.

För att få en överblick över arbetet med hållbar utveckling, rekommenderas OMEPs* skattningsverktyg.

Appen "Hållbarhet från början" ECE Academy rekommenderas

*OMEP är en internationell, opolitisk organisation som grundades 1948 i syfte att arbeta för barn i åldrarna 0–8 år och med målsättningen att ge dem de bästa förutsättningar för en god uppväxt. OMEP är en frivilligorganisation, etablerad i mer än 70 länder, med rådgivande status till UNESCO, UNICEF och Europarådet.

Alla dokument kring hållbar utveckling finns på hemsidan www.iurochskur.se i mappen hållbar utveckling.

Avslutande ord

Utbildningen och undervisningen om hållbar utveckling ska vara stimulerande, utmanande och utvecklande. Barnen ska erbjudas genomtänkta, lekfulla och kreativa undervisningspass på autentiska platser. Vi ger barnen goda förutsättningar för ett upplevelsebaserat lärande för en hållbar livsstil i praktiken. Vi är stolta för varje steg vi tar tillsammans i vårt arbete med hållbar utveckling.

Jag tror på ett lärande liv där jag går ut för att lära in, i sol, vatten och vind.

Jag tror på en vandring ut i det oförutsägbara och verkliga.

Jag tror på en vind. En oväntad bris av intensiv närvaro.

tror ock på reflektionens återsken.

Eftertankens reliefartade skuggbild.

Jag tror på ett lärande liv där jag går ut för att lära in.

Germund Sellgren, WWF

Lotta Söderberg, pedagogisk kvalitets utvecklare

Friluftsrämjandet I Ur och Skur utveckling AB 2024.02.13

- Björklund, S. (2020). *Lärande för hållbar utveckling i förskolan*. Lund: Studentlitteratur
- Eidevald, C., & Engdahl, I. (2018). *Utbildning och undervisning i förskolan: omsorgsfullt och lekfullt stöd för lärande och utveckling*. Stockholm: Liber.
- FS2018:1197. (2018). *Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Gustavsson, L & Söderberg, L. (2023). *I Ur och Skur upplevelsebaserat lärande för en hållbar livsstil i praktiken*. Klippan: I Ur och Skur Utveckling AB
- Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö18*
- Skolverket (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr 11, reviderad 2019*
- SFS2018:1197. (2018). *Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Ärlemalm-Hagsér, E. (2017). *I På riktigt viktigt. Lärande för hållbar utveckling i förskolan*. Linköpingskommun. <https://www.wfse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2019/01/pa-riktigt-viktigt-lararhandledning-webbversion-okt-2017-.pdf>

Länkar

- <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-3-halsa-och-valbefinnande/>
- <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-12-hallbar-konsumtion-och-produktion/>
- <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-15-ekosystem-och-biologisk-mangfald/>
- <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-14-hav-och-marina-resurser/>
- <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>
- www.klimatkalkylatorn.se
- <https://www.wwf.se/utbildning/larare/forskola/>
- <https://www.wfse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2019/05/lrande-p-hllbar-vg-2019-webb.pdf>
- www.omep.org.se

Tips på övriga länkar

- <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:785011/FULLTEXT01.pdf>
- <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/estetiska-uttryck-och-fantasi-kan-bidra-till-barns-larande-for-hallbar-utveckling>
- <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/vuxnas-engagemang-avgorande-for-barns-kunskap-om-hallbar-utveckling>